

انتشارات
مرکز پژوهش‌های
شورای اسلامی کلانشهر تبریز

مقاله

خلاصه طرح‌های پژوهشی اجرا شده در

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز

۱۳۹۹ - ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(بسم الله) با آفرینی کتیبه سنگ نوشته مسجد کیود تیریز به خط ثلث (۸۹۰ هجری قمری)

صد طرح پژوهشی

خلاصه طرح‌های پژوهشی اجرا شده در
مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز

۱۳۹۹ - ۱۴۰۳

انتشارات

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی

کلان‌شهر تبریز

rctbz.tabriz.ir

• تبریز

• بزرگراه پاسداران

• کوی فرشته جنوبی

• ساختمان شورای اسلامی شهر تبریز

• تلفن: ۰۹۲۵ - ۳۱۴ (۰۴۱)

صد طرح پژوهشی

خلاصه طرح‌های پژوهشی اجراشده در مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر

تبریز ۱۴۰۳ - ۱۳۹۹

• مدیر هنری: حمیدرضا خیری

• چاپ اول: پاییز ۱۴۰۳

• شمارگان: ۵۰۰ نسخه

• چاپ و صحافی: ولیعصر

© کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

- سخن ناشر..... ۹
- نگاهی آماری به طرح‌های پژوهشی اجراشده..... ۱۱
- ۱- مطالعه وضعیت سرویس‌های بهداشتی عمومی کلان‌شهر تبریز..... ۱۷
- ۲- اصلاح سیستم مدیریت درآمد و هزینه شهرداری تبریز..... ۱۹
- ۳- آسیب‌شناسی و ارزیابی مشارکت شهرداری تبریز در سرمایه‌گذاری‌ها..... ۲۱
- ۴- بررسی راهکارهای ارتقاء اثربخشی دوره‌های آموزشی کارکنان شهرداری کلان‌شهر تبریز..... ۲۳
- ۵- آسیب‌شناسی طراحی الگوی نظرسنجی عملکرد واحدها و سازمان‌های شهرداری تبریز..... ۲۵
- ۶- تحلیل و ارزیابی پیاده‌روهای شهری تبریز..... ۲۷
- ۷- تحلیل علل گرایش به تخلفات ساختمانی مسکن شهری..... ۲۹
- ۸- بررسی وضعیت و ارائه راهکار برای ساخت و سازهای جدید مسکن بر اساس حفظ هویت و ارزش‌های بافت در محلات تاریخی..... ۳۱
- ۹- تحلیل پراکنش زمانی - مکانی آلاینده‌های هوای تبریز و ارتباط آن با مؤلفه‌های طراحی شهری..... ۳۴
- ۱۰- تحلیل و ارزیابی نمای ابنیه نوساز مسکونی و ارائه راهکارهای طراحی در محور تاریخی - فرهنگی کلان‌شهر تبریز..... ۳۶
- ۱۱- فاز اول بررسی وضعیت ارگونومی دستگاه‌های بدنسازی فضای باز پارک‌های منتخب شهرداری منطقه یک کلان‌شهر تبریز..... ۳۸
- ۱۲- اصول و معیارهای طراحی زمین بازی دوستدار کودک..... ۴۰
- ۱۳- شناسایی نمادهای هویت دهنده به شهر تبریز:..... ۴۱
- ۱۴- مطالعه وضعیت مغایرت کارکرد با کاربری در کلان‌شهر تبریز..... ۴۳
- ۱۵- بررسی تطبیقی شاخص‌های عمده کلان‌شهر تبریز با کلان‌شهرهای ایران..... ۴۵
- ۱۶- تدوین فرهنگ نامه تاریخی تبریز..... ۴۷
- ۱۷- افکارسنجی عملکرد نه‌ماهه شورای اسلامی شهر تبریز (دوره ششم)..... ۴۹
- ۱۸- ارزیابی شاخص‌های زندگی شهری در مناطق ده‌گانه کلان‌شهر تبریز (ادراک عدالت شهری)..... ۵۰
- ۱۹- نابرابری و رنج‌های اجتماعی:..... ۵۲
- ۲۰- ارزیابی جایگاه شهر تبریز از منظر الگوی شهر اسلامی با تأکید بر مفهوم عدالت فضایی..... ۵۴

- ۲۱ - قرارگاه رفتاری دوستدار نوجوان در فضاهای شهری تبریز..... ۵۶
- ۲۲ - عارضه سنجی مراکز پزشکی و درمانی..... ۵۸
- ۲۳ - طراحی کالبدی مسیرهای گردشگری شهر تبریز با هدف ارتقاء قابلیت های محیطی برای گردشگران ۶۰
- ۲۴ - طراحی مسکن های متراژ پایین در بافت شهر تبریز، بر اساس شاخص های بومی، با رویکرد انعطاف پذیری در فضای معماری ۶۲
- ۲۵ - ارزیابی طرح های توسعه شهری بر اساس معیارهای پایداری در ایران ۶۴
- ۲۶ - بررسی تجارب موفق شهرهای پیاده محور ۶۶
- ۲۷ - طراحی یک شهر هوشمند بر مبنای رویکرد آینده پژوهی ۶۸
- ۲۸ - شناسایی مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلان شهر تبریز ۷۰
- ۲۹ - تدوین شیوه نامه پیوست نگاری فرهنگی و اجتماعی پروژه های شهری ۷۲
- ۳۰ - ارائه الگوی سرزندگی با تأکید بر هبافت مکان سازی ۷۴
- ۳۱ - ارزیابی اثرات اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی مسیرگشایی خیابان ایده لو بر روند بازآفرینی شهری محلات ناکارآمد شهری ۷۶
- ۳۲ - بررسی کاربست مدیریت محله ای در نظام شهرسازی کلان شهر تبریز..... ۷۸
- ۳۳ - مطالعه رابطه سیاست ها و برنامه های اجرایی مدیریت شهری تبریز با خشونت شهری ۸۰
- ۳۴ - ارائه مدل کمی برای ارزیابی توزیع خدمات شهری بر اساس ویژگی های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی ساکنان کلان شهر تبریز ۸۱
- ۳۵ - ارزیابی توزیع فضایی زیر ساخت های اولیه گردشگری در بافت مرکزی شهر تبریز ۸۳
- ۳۶ - آسیب شناسی و ارائه راهکارهای احیای فضاهای خالی ۸۵
- ۳۷ - بازآفرینی مکان خلاق در بافت مصوب فرهنگی - تاریخی تبریز ۸۷
- ۳۸ - فهم زیست جهان زنانه در ارتباط با حق بر شهر ۸۹
- ۳۹ - مطالعه پرتوزایی و آلودگی مصالح مصرفی ساختمان های کلان شهر تبریز با هدف ارتقاء کیفیت سلامت ساکنان ۹۱
- ۴۰ - تاریخ شفاهی مدیریت شهری تبریز با محوریت پروژه قطار شهری ۹۳
- ۴۱ - پیمایش تناسب سیاست ها و اقدامات مدیریت شهری تبریز با نیازهای زنان ۹۴
- ۴۲ - بررسی تجربیات در خصوص برگزاری رویداد های فرهنگی - اجتماعی از منظر نورپردازی های متحرک شهری ۹۶
- ۴۳ - اثرسنجی پروژه پارکینگ حاشیه ای کلان شهر تبریز ۹۸
- ۴۴ - بررسی قابلیت های محیطی پارک های شهری تبریز برای سالمندان ۹۹
- ۴۵ - بررسی موانع و راهکارهای کاربست یافته های پژوهشی انجام شده در مرکز پژوهش های شورای اسلامی تبریز در مدیریت و برنامه ریزی شهری ۱۰۱
- ۴۶ - اثرسنجی پروژه پارکینگ حاشیه ای شهر تبریز ۱۰۳
- ۴۷ - بررسی تجارب ملی و بین المللی موفق در زمینه حمل و نقل هوشمند ۱۰۵
- ۴۸ - تدوین بیانیه و چشم انداز ارزشی شهر اسلامی - ایرانی ۱۰۷
- ۴۹ - درآمدی بر رویکرد نظام بودجه ریزی شهر تبریز و مسئله فقر و نابرابری های ناموجه شهری ۱۰۹

- ۵۰ - بررسی تجربیات ملی و بین‌المللی روشنایی سطح شهر با استفاده از انرژی‌های نو ۱۱۱
- ۵۱ - مطالعه پدیدارشناسانه الگوهای فرهنگی بازار تبریز ۱۱۳
- ۵۲ - غفلت از ملاحظات سطح توسعه در بودجه‌ریزی شهری و اتلاف منابع عمومی ۱۱۴
- ۵۳ - بررسی تجربه زیسته زنان از پاساژگردی در کلان‌شهر تبریز ۱۱۷
- ۵۴ - نابرابری شهری و تولید فقر ۱۱۸
- ۵۵ - مستندسازی آجرکاری‌های بافت تاریخی تبریز ۱۲۰
- ۵۶ - طراحی مسکن اجتماعی الگویی برای ساخت و ساز در بافت فرسوده تبریز از طریق بازخوانی تجارت جهانی در مواجهه با بافت ناکارآمد شهری ۱۲۲
- ۵۷ - سیمای تبریز در نیمه نخست قرن چهاردهم هجری شمسی ۱۲۴
- ۵۸ - افکارسنجی از شهروندان در خصوص کیفیت شبکه اتوبوس‌های شهری تبریز ۱۲۶
- ۵۹ - ارزیابی وضعیت کلان‌شهر تبریز با تأکید بر شاخصهای شهر دوستدار سالمند در سکونتگاههای رسمی و غیررسمی ۱۲۸
- ۶۰ - استفاده از مدل‌سازی ناهم‌فزون برای تخمین میزان ضایعات ساختمانی حاصل از فعالیت‌های تخریب و نوسازی ۱۳۰
- ۶۱ - مستندنگاری نقش مایه‌های واجد کاربست فرهنگی قالی آذربایجان به منظور استفاده در معماری و طراحی شهری ۱۳۲
- ۶۲ - تحلیل بوم‌شناختی سازمانی از اتلاف منابع مالی شهرداری‌ها ۱۳۴
- ۶۳ - امکان‌سنجی و استقرار سامانه آنلاین نظرخواهی و مشارکت در تصمیم‌گیری شهروندان تبریز ۱۳۶
- ۶۴ - ارائه شاخص‌ها و تهیه نقشه تخلیه اضطراری محلات با رویکرد مدیریت بحران ۱۳۸
- ۶۵ - بررسی وضعیت معدوم‌سازی داروهای تاریخ‌گذشته و بدون استفاده توسط شهروندان تبریز ۱۴۰
- ۶۶ - بررسی فقدان اطلاعات حقوقی شهروندان در ایجاد اختلافات حقوقی با شهرداری و امکان نظرسنجی کاهش مشکلات حقوقی از طریق استقرار کلینیک‌های حقوقی در شهرداری تبریز ۱۴۲
- ۶۷ - بررسی زمینه‌های صرفه‌جویی در آب مصرفی با جایگزینی گیاهان پوششی به جای گیاهان پرمصرف ۱۴۴
- ۶۸ - بررسی اثرات مؤلفه‌های شهرسازی بر آسایش حرارتی شهروندان در انواع بافت‌های شهر تبریز ۱۴۶
- ۶۹ - مطالعه‌ای در تجارب موفق ملی و بین‌المللی ساماندهی دست‌فروشان در زمینه منظر شهری ۱۴۸
- ۷۰ - بازشناسی ضوابط توده‌گذاری و تعیین ارتفاع بناهای مسکونی در بافت‌های تاریخی نیازمند بازآفرینی تبریز ۱۵۰
- ۷۱ - ارزیابی تاب‌آوری زیرساخت‌های شهری باتمركز بر شبکه راه‌های ارتباطی در برابر زلزله ۱۵۲
- ۷۲ - نظرسنجی تلفنی از مردم شهر تبریز درباره روشندگان وانتی ۱۵۵
- ۷۳ - مطالعه کیفیت زندگی شهری در بین ساکنان سکونتگاه‌های غیررسمی جنوب شهر تبریز ۱۵۷
- ۷۴ - نظرسنجی در خصوص شیوه جمع‌آوری زباله‌ها و پاکس‌های زباله ۱۵۹
- ۷۵ - باغ معروف؛ مردم‌نگاری یک اجتماع تهیدست در پیرامون شهر ۱۶۱
- ۷۶ - سنجش وضعیت مصرف فرهنگی شهروندان در شهر تبریز ۱۶۲
- ۷۷ - تحلیل اجتماعی - فضایی پارک ائل‌گلی تبریز ۱۶۴
- ۷۸ - بررسی تأثیرات اجتماعی، فرهنگی و روانی مراکز بزرگ تجاری در شهر تبریز ۱۶۶

- ۷۹ - خرده فرهنگ و انتی های میوه فروش: پژوهشی مردم نگارانه در تبریز ۱۶۷
- ۸۰ - خرده فرهنگ و جامعه زیاله گردها: پژوهشی مردم نگارانه در تبریز ۱۶۸
- ۸۱ - بررسی وضعیت جمعیت شناسی دستفروشان در مناطق ده گانه کلان شهر تبریز ۱۷۰
- ۸۲ - زنانه شدن فقر: مردم نگارانه زندگی شغلی زنان در مراکز خرید تبریز ۱۷۲
- ۸۳ - ارزیابی و بهبود نگرش مدیران شهرداری تبریز به پدیده سالمندی ۱۷۴
- ۸۴ - مباحثی در خصوص مشارکت عمومی و خصوصی، درس هایی برای شهرداری تبریز ۱۷۶
- ۸۵ - مطالعه و آسیب شناسی اولین برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز از منظر اقتصاد سیاسی و اسلامی ۱۷۸
- ۸۶ - کارکرد چارچوب فعلی حسابداری تولید ناخالص داخلی استان آذربایجان شرقی، ساختن، استعمار و به هم ریختن استان ۱۸۰
- ۸۷ - طراحی و ارائه مدل مفهومی سامانه GameGIS سناریو محور برای شبیه سازی خطر زلزله و مدیریت بحران در شهر تبریز ۱۸۲
- ۸۸ - تأثیر تغییرات در ساخت و سازهای غیرمجاز و تغییر کاربری اراضی زراعی به باغی در محدوده کلان شهر تبریز و پیامدهای زیست محیطی و اجتماعی آن ۱۸۴
- ۸۹ - طراحی مجموعه یادمانی مفاخر تبریز با رویکرد نشان های شهری ۱۸۶
- ۹۰ - بررسی شاخص های کالبدی و نقش آن ها در ایمنی پارک ها و فضاهای سبز شهری کلان شهر تبریز ۱۸۸
- ۹۱ - تحلیل ساختاری حکمروایی محیط زیست شهری ۱۹۰
- ۹۲ - مستندنگاری بازار تاریخی تبریز بر اساس منشور صوفیه ۱۹۱
- ۹۳ - تاریخ شفاهی ورزشگاه تختی (باغشمال) تبریز ۱۹۳
- ۹۴ - زیبایی سنجی جداره های دیداری شهر تبریز ۱۹۵
- ۹۵ - مطالعه، بررسی و امکان سنجی بازچرخانی آب های خاکستری ساختمان های شهر تبریز ۱۹۶
- ۹۶ - معماری و بر ساخت سوژه گی ۱۹۸
- ۹۷ - بازار هنر: یک مطالعه مردم نگارانه در بازار فرش تبریز ۲۰۰
- ۹۸ - مدل سازی مکانی آلودگی و تعیین سهم منابع آلاینده هوای کلانشهر تبریز به روش یادگیری ماشین در محیط GIS و GEE ۲۰۲
- ۹۹ - مستند سازی سردرب خانه های تاریخی تبریز ۲۰۴
- ۱۰۰ - الگوی شبیه سازی بودجه ریزی عملیاتی شهرداری کلانشهر تبریز ۲۰۵

سخن ناشر

این پرسش که «چگونه با مسائل‌مان روبرو شویم؟» دلمشغولی مهمی برای مدیران، متولیان و نخبگان شهرهاست. کوشش‌های پدافند برای یافتن پاسخ‌های مطلوب به این پرسش اساسی، حتی اگر لزوماً به حل مسائل شهری ختم نشود، موجب رشد دانش شهری در جوامع مختلف شده است. جامعه شهری ایران نیز همپای تحولات جهانی، با دسته‌ای از مسائل روبروست که نمی‌توان آنها را انکار کرد یا نادیده گرفت یا حتی تعلیق نمود. گریزی از درگیری با این مسائل نیست و هرگونه تاخیر در درک و حل آنها، هزینه‌های جبران‌ناپذیری برای امروز و فردای ما تحمیل می‌کند.

در مواجهه با مسائل شهری، نخستین ضرورت، درک صحیح از مسائل است؛ درک صحیح یعنی اشراف بر زمینه‌ها، ابعاد و پیامدهای مسئله و نتیجه چنین درکی، طراحی درست صورت مسئله خواهد بود. واضح است که در فقدان صورت مسئله درست، راه‌های حل مسئله به روی ما بسته خواهد بود و جز اتلاف زمان و منابع، نصیبی نخواهیم داشت.

بر این اساس، سیاستگذاران شهری، می‌کوشند با بکارگیری شیوه‌های روزآمد و کارآمد در طراحی درست صورت مسائل شهری، نیروهای موجود و در دسترس را برای حل مسائل تجهیز کنند. پژوهش‌های شهری، معطوف به چنین رسالتی شکل می‌گیرند و تبدیل به رکن سیاستگذاری و مدیریت شهری می‌شوند. مطالعه تجربه‌های مدیریت شهری در ایران و سایر جوامع حکایت از این دارد که مدیریت‌های مطلوب، با پژوهش‌های مسئله‌محور و موثر پیوند دائمی دارند. این رویکرد، البته امروز از امری ویتروینی به ضرورتی انکارناپذیر تبدیل شده است و سیاستگذاران شهری، بی‌توجه به چنین ضرورتی، توفیق چندانی در گره‌گشایی و اعتلای شهرها نمی‌یابند.

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز، به عنوان بازوی پژوهشی و کارشناسی نهاد مردمی شورای اسلامی شهر، رسالتی در همین مسیر بر دوش دارد. ارتباط مستمر با جامعه دانشگاهی، کارشناسان و پژوهشگران حوزه‌های مختلف مدیریت شهری، ارجاع مسائل شهر به ایشان و دریافت پاسخ‌های راهگشا و موثر برای حل مسائل، زنجیره اقدامات مرکز را شکل می‌دهد.

در دوره نه‌چندان طولانی فعالیت مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز، دهها طرح پژوهشی در حوزه‌های مختلف توسط پژوهشگران و مراکز علمی و دانشگاهی انجام شده است. یافته‌ها و نتایج همه طرح‌های پژوهشی، با هدف توسعه دانش مدیریت شهری و کمک به حل مسائل شهر، به صورت‌های مختلف در دسترس عموم مردم و پژوهشگران و سیاستگذاران و مدیران قرار می‌گیرد. در این مجموعه، که به نام «۱۰۰ طرح پژوهشی» نامگذاری شده، به منظور جلب مشارکت موثر پژوهشگران برای تکمیل پژوهش‌ها و زمینه‌سازی جهت دریافت پیشنهادها و بدیع و جدید، خلاصه طرح‌های پژوهشی انجام‌یافته در مرکز طی سال‌های ۱۴۰۳ - ۱۳۹۹ ارائه می‌شود. مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز، از همه پیشنهادها مسئله‌محور و راهگشا برای توسعه و تعمیق امر پژوهش در مدیریت شهری تبریز استقبال می‌کند.

روح‌الله رشیدی

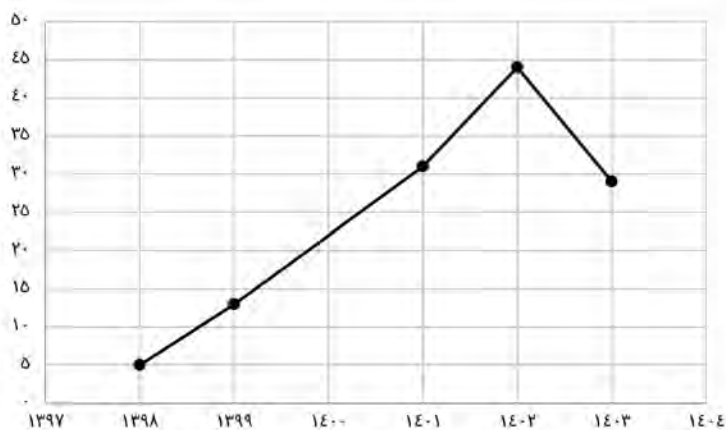
رئیس مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی

کلانشهر تبریز

نگاهی آماری به طرح‌های پژوهشی اجراشده

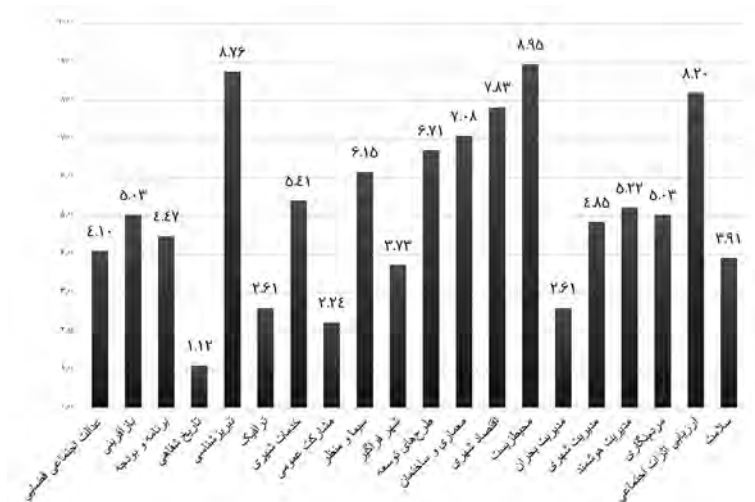
تعداد قراردادهای تفکیک سال

سال	تعداد قرارداد
۱۳۹۸	۵
۱۳۹۹	۱۳
۱۴۰۱	۳۱
۱۴۰۲	۴۴
۱۴۰۳	۲۹
کل	۱۲۲

قراردادها به تفکیک موضوع

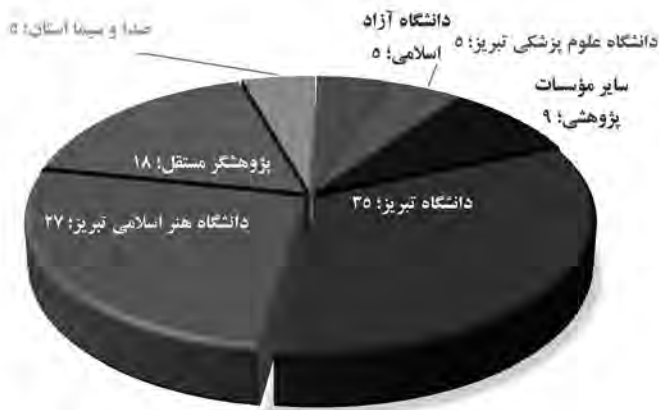
موضوع	اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	جمع	نرمال شده با ۹۳
عدالت اجتماعی فضایی	۲	۷	۲	۳,۶۷	۴,۱۰
بازآفرینی	۵	۶	۰	۴,۵۰	۵,۰۳
برنامه و بودجه	۴	۵	۲	۴,۰۰	۴,۴۷
تاریخ شفاهی	۲	۰	۰	۱,۰۰	۱,۱۲
تبریزشناسی	۱۱	۵	۴	۷,۸۳	۸,۷۶
ترافیک	۴	۱	۰	۲,۳۳	۲,۶۱
خدمات شهری	۳	۸	۴	۴,۸۳	۵,۴۱
مشارکت عمومی	۰	۵	۲	۲,۰۰	۲,۲۴
سیما و منظر	۶	۶	۳	۵,۵۰	۶,۱۵
شهر فراگیر	۶	۱	۰	۳,۳۳	۳,۷۳
طرح‌های توسعه	۴	۹	۶	۶,۰۰	۶,۷۱
معماری و ساختمان	۴	۱۱	۴	۶,۳۳	۷,۰۸
اقتصاد شهری	۶	۷	۱۰	۷,۰۰	۷,۸۳
محیط زیست	۱۳	۲	۵	۸,۰۰	۸,۹۵
مدیریت بحران	۴	۱	۰	۲,۳۳	۲,۶۱
مدیریت شهری	۵	۵	۱	۴,۳۳	۴,۸۵
مدیریت هوشمند	۸	۲	۰	۴,۶۷	۵,۲۲
مردم‌نگاری	۹	۰	۰	۴,۵۰	۵,۰۳
ارزیابی اثرات اجتماعی	۶	۱۰	۶	۷,۳۳	۸,۲۰
سلامت	۲	۶	۳	۳,۵۰	۳,۹۱
مجموع	۱۰۴	۹۷	۵۲	۹۳,۰۰	۱۰۴,۰

نمودار قراردادها به تفکیک موضوع با مجموع ۱۰۴

مؤسسات همکار

تعداد	نام مؤسسه
۳۵	دانشگاه تبریز
۲۷	دانشگاه هنر اسلامی تبریز
۱۸	پژوهشگر مستقل
۵	صدا و سیما استان
۵	دانشگاه آزاد اسلامی
۵	دانشگاه علوم پزشکی تبریز
۹	سایر مؤسسات پژوهشی

سایر مؤسسات شامل: پژوهشکده علوم انسانی (سمت)، پژوهشکده توسعه و برنامه‌ریزی، دانشگاه پیام نور استان، دانشگاه شهیدمدنی آذربایجان، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه مراغه، دانشگاه بوعلی همدان، دانشگاه قزوین، مرکز رصد فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی شامل: واحدهای تبریز، بناب و علوم و تحقیقات

نمودار مؤسسات همکار